

Blaženi koji umiru u Gospodinu!

(Na spomen uzničkom patniku *fra Smiljanu Zvonaru*)

Komunisti su za vrijeme svoje strahovlade u Europi ostavili bezbrojne masovne grobnice i likvidirali milijune ljudi te počinili pravi genocid nad pojedinim narodima. Statistike govore da je Staljin usmratio više od pedeset milijuna klasnih protivnika i svojih političkih suparnika, dok se diktatoru Titu pripisuje više od milijun nevinih žrtava, uglavnom Hrvata. A sve te žrtve iznosili su u javnost u krivom svjetlu da bi time opravdali svoja zločinstva. Bili su pravi falsifikatori povijesnih događaja i takvim su se metodama služili na sudu, u školi i javnim medijima. U takvom depresivnom vremenu živjeli su njihovi ideološki protivnici koji nisu imali pravo na život.

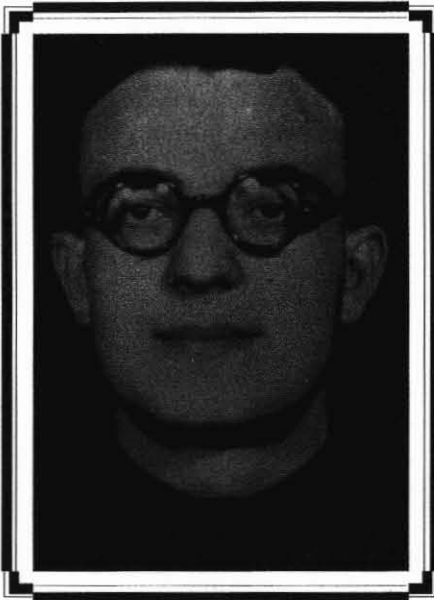
U toj atmosferi živio je i mladi franjevački idealist fra Smiljan Zvonar, koji se fizičkim nasiljem nije dao slomiti.

Vedra lica i prodorna pogleda

Rođen je 27. srpnja 1919. godine u Tomislavgradu koji mu je otvorao širinu pogleda i u njemu budio nadu na veća obzorja. Kršten je pod kraljevskim imenom Tvrtko koje je ulaskom u franjevački novcijat (1935.) na Humcu kod Ljubuškoga promijenio u fra Smiljan. Osnovno školovanje od četiri godine svršio je u rodnom gradu i prema pisanim izvorima (*Hercegovina Franciscana*, Mostar 2008, str. 244.) bio 1928. godine poslan u gimnaziju u Travnik kod isusovaca. Ali nakon dvije godine promijenio je školu i pošao u gimnaziju na Široki Brijeg, koji ga je objeručke prihvatio i njegovim se vladanjem ponosio. U sjemenište je primljen tek 1932. godine, gdje smo ga mi sjemeništarci doživljavali kao idealnog mladića, vedra lica i prodorna pogleda.

Godine 1938. položio je ispit zrelosti i preselio se u Mostar gdje je kroz tri semestra studirao bogoslovne nauke i 25. ožujka 1942. bio ređen za svećenika. Napokon je 1944. pošao u Zagreb na specijalizaciju pastoralne teologije. Na zagrebačkom sveučilištu bio je 18. srpnja 1948. ovjerenčan diplomom doktora bogoslovlja.

Nakon povratka u provinciju bio je godinu dana angažiran u pastvi kao duhovni pomoćnik na Širokom Brijegu gdje je svojim propovijedima i nadah-

nutim metodama odgoja zanosio mladost koja je u njemu gledala legendu starih franjevačkih propovjednika i odgojitelja. Pod stoljetnim hramom fra Smiljan je često molio i razmatrao o Božjim tajnama i životnim opasnostima kojima je hrlio ususret.

Sramotna presuda

Nakon kratkog boravka na Širokom Brijegu bio je imenovan župnikom i gvardijanom samostana u Mostaru, gdje počinju njegove „Tantalove muke“ i životna iskušenja. Kroz te tri godine (1949. – 1952.) podignuta je nečuvena hajka protiv njega i njegova djelovanja. Stalno je etiketiran od komunističke kao neprijatelj dok ga nisu u radu onemogućili i u životu umorili.

Nakon apsurdnog sudskog procesa bio je 11. srpnja 1952. osuđen na drakonsku kaznu od 15 godina zatvora u Zenici (*Hercegovina Franciscana*, Mostar 2008, str. 255. bilj. 51). Tada su plaćeni cinici od veselja orgijali dok je osuđeni fra Smiljan dostojanstveno prihvatio osudu i pošao u samicu zatvora. Osuđen je za „krivična djela protiv naroda i države“, kako piše u presudi. Kakve li ironije obrazloženja njegove zatvorske kazne!

U Zenici je obolio od neizlječive bolesti

raka i teško bolestan otpušten iz zatvora. Ponovno se je vratio u mostarski samostan nakon osam i pol godina zatvorskih muka i poniženja.

Usnuo je snom pravednika 12. kolovoza 1960. u 41. godini života i pokopan je na mjesnom groblju Šoinovac u Mostaru.

Umro je svetačkom smrću i u nebu se pridružio šezdeset i šestorici svoje franjevačke braće, koji prije njega otpočnuše u krilu Očevu sa spoznajom tajne životnih stradanja, uokvirenih u pečat zemaljske prolaznosti.

Pisati o njemu u povijesnoj udaljenosti od pedeset godina i s njime godinama dijeliti zajedničku sudbinu života, nema isti učinak u javnosti. Mi smo osobno doživljavali njegovu dobrotu i moralni integritet života, koji se očitovao u čvrstoći njegova karaktera i prirodnoj iskrenosti srca. Zračio je redovničkom poniznošću, ugrađenoj u umne sposobnosti i glazbenu nadarenost.

Patnik i junak

Fra Smiljan je bio jedinstvena pojava među nama franjevačkim kandidatima i poletnim bogoslovima, koji smo s njime dijelili sudbonosne dane naše hrvatske povijesti.

Njegov nacionalni identitet ostao je nepovrediv. Komunisti su ga prisiljavali na šutnju, ali on nije uzmicao kada je trebalo braniti vjerska i nacionalna načela. Od zatvorenog sužnja nisu uspjeli napraviti služinskog roba.

Sanjao je o slobodi Domovine, ali je, nažalost, nije doživio. Iznudena osuda strogoga zatvora stvorila je od njega patnika koji je junački i strpljivo nosio svoj križ i, prema uzoru na kalvarijskog Mučenika, doživio svoje osobno uskrsnuće.

Izmučen uzničkim patnjama u snu je našao poljubac neba i otpočnuo u krilu Očevu.

Dr. fra Častimir Majić

Chicago, 4. lipnja 2009.